

Zopet bi rad brcal. Iz Globokega pri Brežicah poročajo: Maš samostojno odžagani Ivo Urek se po zaslugi, katero mu tu in tam zaslužno prisolili »Slov. Gospodar«, pomiri za dobrih 14 dni. Kakor hitro pa misli, da so ljudje pozabili, kako je bilo z njegovo žalostno zadevo na Malem vrhu, pa začne zopet brcati in rovariti na vse strani. Sedaj nima drugega, pa se je lotil prav po svoji izdajalski navadi ovaduštva, a to seve na naprečen naslov. Ker je bil sam svoj čas kot poslanec in žalibog podpredsednik skupščine korupcionist — da govorimo po srbski — prvega stopena, se silno boji sprejetja zakona o korupciji. Ker je pa Ivo Urek sedaj slabo poučen o političnem položaju, je še vedno mnenja, da odločujejo v Beogradu njega vredni korupcionisti — mi veljaki in bivši radikalni ministri kot na primer Lazar Marković. Na Markoviča, po katerem najbolj lo-pajo sedanji vladni poštenjaki radi korupcije, se Ivo Urek še vedno obrača pismenim putem. Ravno glede Urekovih ovaduštva na Markoviča je »Slovenec« popolnoma pravilno beležil, ko poroča o Urek-Markovičevi žlahti tele zanimivosti: »Bivši poslanec Samostojne Iv. Urek se lavali po gostilnah, da je naznanil dr. Lazi Markoviču v Beograd, kako govorijo na shodih SLS maši poslanci proti Markoviču. Posebno na piki ima Urek poslanca Krajca in Žebota, o katerih je pisal Markoviču, da sta dne 15. avgusta na shodu v Pišecah ljudstvu opisala, kako je Laza Marković oškodoval za težke milijone državo. Urek se boji, da bi bil Marković obsojen. Zanimiv pojav!« Tako piše o Ureku »Slovenec« in mi Globočani pričakujemo z veliko nestrpnostjo novega zakona o korupciji, ker potem bomo ravno potom poslancev Žebota in Krajca napeli vse sile, da bo tudi Ivo Urek z Markovičem vred dajal pred sodiščem odgovor, kako je na korupten način svojčas gospodaril s Buthlerjevimi posestvom. Toliko gospod Ivo ma danes!

Blagoslovitev novega zvona na Sv. Planini pri Trbovljah. Prijateljem v Savinjski dolini naznanjamo, da smo dobili lep nov bronast veliki zvon. Med velikim navdušenjem vsega prebivalstva so ga v nedeljo, dne 14. t. m., peljali skozi Trbovlje. V nedeljo, dne 21. t. m., je bil slovesno blagoslovljen. Blagoslovil ga je g. kanonik Časl iz Maribora.

Gospodarstvo.

ANKETA VINOGRADNIKOV IN VINSKIH TRGOVCEV V BEOGRADU.

Kakor smo že zadnjič obljubili v »Slovenskem Gospodarju«, hočemo podati natančni potek in resolucije vinogradniške ankete, ki se je vršila v Beogradu predzadnji ponedeljek, dne 15. t. m.

Ze pred 9. uro predpoldne so se začeli zbirati vinogradniki, vinarški strokovnjaki in vinski trgovci iz vseh vinorodnih krajev Jugoslavije v dvorani državne loterije. Živahno pozdravljanje znancev, prošnje za predstavljanje pri neznancih, naglo izmenjevanje nazorov glede vinske letine, vinskih zalog, vinske krize, njenih vzrokov, posledic itd. je povzročilo v dvorani živahno vrvenje in šumenje in podoba je bila, da ima vsak občutek: vendar enkrat je naspočil dan, na katerega je že težko čakalo celokupno vinogradništvo in vinska trgovina SHS, da na pristojnem mestu izrazi svoje želje in potoži o svojih težavah.

Ob pol 10. uri otvoril g. minister dr. Kulovec anketo s pozdravom v imenu poljedelskega ministrstva, povdarja je, da smo kod vinorodna država prišli v težko vinsko krizo s tem, da so naši proizvodni vinski centri izgubili svoj prejšnji vinski trg. Krizo so še poostrele velike količine v minulih letih pridelanega vina in zato je treba najti v novih razmerah novih potov in sredstev, da se ublaži vinska kriza. Akoravno letos ne bo tako huda, moramo vendar skrbeti za bodočnost, da ne pridemo zopet do takih težav, kakor smo je ravnokar preživeli. Vsak naj izrazi svoj emišljenje, on pa hoče skrbeti, da se danes storjeni sklepi tudi izvršijo. Želeč anketi najboljši uspeh, se izvoli nato soglasno na predlog g. ministra sledeče načelstvo: predsednik: umirovljeni načelnik kmet. ministrstva iz Beograda Pajo Todorovič, podpredsednika: vseučiliški profesor Rittig iz Zagreba in Robert Košar, vinarstvenik iz Slovenije.

Bezo za razpravo ankete je tvoril temeljito izdelan referat načelnika v poljedelskem ministrstvu g. Rankoviča, ki je kratko in pregledno podal sliko današnjega stanja vinogradništva in vinske produkcije na podlagi statističnih podatkov ter navedel poglavne vzroke dolgotrajne vinske krize, kakor so: izguba zunanega vinskega trga vsled nove opredelbe, ukinitve enotnih železniških zvez v konzumirajoče zunanje dežele, zmanjšanje domačega konzuma vsled poslabšanja gmotnega položaja konzumentov, kojih večino tvorijo delavci, kmetje, obrtniki in uradniki, katerim je vino že postalo luksuz, razum tega pa še veliki in neopravičeni dobički raznih vinskih prekupcev, ki nimajo nič opravka s pošteno vinsko trgovino. Tudi slaba kvaliteta mnogih vin samaobsebi, kakor tudi povzročena po slabem kletarstvu, tvori vzrok vinske krize. Radi tega bo treba odstraniti direktno rodeče trte (šmarnica, otelo, delavare itd.) in cepilne vrste, ki ne dajo v slabših letinah sposobne pijače. Strokovnim učiteljem se mora dati gmotna podlaga, da neovirano poučujejo narod. Od države izdane poljudne brošure o vinarstvu in kletarstvu bi gotovo tudi dobro uplivalo. Ministrstvo pripravlja sedaj prvi zemljevid jugoslovanskih vinskih pokrajin, da dobimo pregled. Enotni vinski tipi posameznih pokrajin, ustvarjenih na podlagi vinarških zadrug, bi olajšali izvoz vina. Konzumirajoče nove države se naj pritegnejo na podlagi medsebojnega sporazuma. Železniški tarifi za prevoz vina se naj znižajo, posebno za ona vina, ki gredo v inozemstvo. Industrijalizacija vina in grozdja,

da postane cenejšo ter dostopno tudi gmotno šibkim slojem. Iz tega vzroka se naj znižajo vsi davki in doklade na vino. Uvoz vina iz tujih držav se naj prepove, kakor se je to zgodilo pri pogajanjih z Italijo, kjer se je dčpustil le smao uvoz medicinalnih vin in malenkostne količine pelinovca.

Po tem referatu se prejde k debati, v katero so posegli skoro vsi navzoči in ki je potekla v zelo živahnem tempu; zastopniki producentov so prišli večkrat v oster konflikt z vinsko veletrgovino.

Naj sledi nekaj značilnih potez:

Kosta Marković, ki je prvi dobil besedo, ugovarja podani statistiki, rekoč, da pridelamo v Jugoslaviji kvečjemu 3.000.000 hl vina na leto in ne 4—4½ milijonov, kakor navaja g. referent. V nekaterih vinskih pokrajinah so podatki previsoki, v drugih premajhni. Trdi, da smo celo pasivni glede naše vinske produkcije. Pač pa nam manjka potovalnih učiteljev, ki bi naj posebno čez zimo hodili na deželo učiti narod umnega kletarstva in šolanja vin. Brez dobro šolanih, zdravih vin ni izvoza. Na tisoče hektolitrov vina nam cikne ali se drugače pokvari vsled brezumnega ravnanja. Izvoz trpi tudi vsled visokih železniških tarifov. V drugih državah so si znali priboriti znižane prevozne tarife za vino na lastni zemlji in v inozemstvo. Ali ni to žalostno, da plačajo Italijani za desettonski voz vina iz Trsta na Dunaj 4000 dinarjev, dočim se plača za isto težo iz Vršca na Dunaj 9000 dinarjev. Iz Trsta v Prago stane prevoz 6000 dinarjev, iz Vršca v Prago pa 13.000 dinarjev. Čarinske šikane so bile tudi tolike, da je vinska trgovina rajši ozustila vsak izvoz. Tudi za prazno posodo so naši prevozniki tarifi previsoki. Tako stane n. pr. vagon prazne posode iz Zagreba v Beograd (20—22 q) 2000 dinarjev, dočim stane vagon poln vina (100—120 q) 4000 dinarjev. To razmerje ni pravično. Vagon prazne posode naj bo vsaj za tričetrtine cenejši. Pozdravlja sklicanje ankete, ti nedostaki se naj odpravijo.

Jurij Aleksič iz Dalmacije kritizira v ostrih besedah današnje vinsko trgovino, ki pomnožuje vinsko produkcijo nepravilnim putem. Govoreč o razmerah v Dalmaciji konstatira, da se umetnim putem iztisne iz grozdja dvakrat več vina, kakor ga je dala trta.

Minister dr. Kulovec pripomni, da spadajo taki slučajji pod paragrafe vinskega zakona. Prosi, da bi današnja anketa tudi razpravljala o temeljih novega vinskega zakona, ker hoče skrbeti, da se čimprej sprejme. Zakon se že izdeluje.

Profesor Rittig iz Zagreba pravi, da nimamo vinske krize, ampak krizo kvaliteten vin. Južni kraji producirajo na 1 oral po 30 do 40 hl vina, dočim se na severu države pridelata komaj polovica ali tretina te množine, kar se je prepričal na lastne oči pred nekaj tedni. Direktno rodeče trte naj ostanejo radi nizkih pridelovalnih stroškov, pač pa se naj sprejme novi vinski zakon, kakor ga je predložila obrtna in trgovska zbornica v Zagrebu. Brani vinsko trgovino, rekoč, da dela večinoma solidno.

Robert Košar iz Stajerske se protivi naziranju predgovornika in pravi, da imamo krizo ne le kvaliteten, ampak tudi navadnih vin. Pred vojno nismo občutili nadprodukcije, ker smo imeli široko zaledje, ki je porabilo naše prebitke. Površina naših vinogradov se po vojni ni povečala, a kljub temu občutimo vsi vinsko krizo. Prosi, da se postavi anketa na to načelno stališče.

Ante Pomas iz Vršca pravi, da bi se vinska kriza izdatno olajšala, ako bi bile boljše prometne razmere. Pred vojno je v teku 24 ur natovoril do 50 vagonov vina, ki so bili že drugi dan na Dunaju. Danes se rabi tri dni, da se dobi en vagon, tri dni se rabi, da pride natovorjeni vagon na pravi tir za odhod in če dobro gre, ga v istem času pregleda tudi kontrola. Pri nas se še nismo učili računati s časom. Čas je denar. Direktno rodeče trte se naj ne preganjajo, ker so se v mnogih krajih že tako udomačile, da se ne poznajo od žlahtnih cepljenk, kakor n. pr. otelo v okolici Vršca.

Načelnik Ranković povdarja na podlagi zgledov, katere nam daje Francija in Italija, da bi morali gledati na to, da dvignemo domači konzum vina, ki še daleč zaostaja za omenjenimi državami. Glavno je notranja potrošnja, zato predlaga, da bi se naj zvišal davek na žganje, katerega se toliko popije in ki škoduje ljudskemu zdravju, davki in doklade na vino pa se naj znižajo.

Veletrgovec Pfrimer iz Maribora želi, da se posamezne vinske pokrajine ne omejujejo tako, da bi bil vsak vinski dovoz iz drugih pokrajin onemogočen. Pri rešitvi tega vprašanja bo treba največje previdnosti. Svetovnoznan »Ljutomerčan« se je prodajal leto za letom kod isti tip, ki je nastal potom rezanja. Ako pa to ne bi bilo več mogoče, bi trpel izvoz.

(Seja se ob ¼ na eno popoldne prekine do 4. ure.)

Kosta Marković želi, da bi dala država na razpolago vsej 200 vagonov za vinski prevoz. Na podlagi reparacij bi se dali iz Nemčije dobiti taki vagoni s sodi vred.

Ljubica Petrovič povdarja v daljšem govoru zadržno stališče. Pravi, da imajo na Francoskem zadrugo za proizvodno umetnih cvetic, katera krasno deluje. Za milijone frankov gre vsako leto tega umetnega cvetja na Rusko. V Svici obstoje zadruge, ki izdelujejo brezalkoholne pijače ter zadruge za izdelavo grozdnega medu in marmelade. Takih zadrug bi trebalo tudi pri nas, da se v bogatih letinah ne pretvori vse grozdje v alkohol.

Veletrežec Bolaffio pravi, da ni bilo vinske krize in da je tudi ne bo, ako bi država primerno podpirala vinsko trgovino s cenanim kreditom tako, da bi trgovina bila v stanu, si vedno držati polne kleti. Tudi cene bi se potem izravnale in ne bi tako skakale.

Vinogradnik Schulhof iz Vršca temu vehementno ugovarja, rekoč, da so vinski trgovci nastavili v dobrih letinah tako nizke cene, da se niti spravljanje grozdja ni izplačalo. Po Banatu in okolici je na tisoče centov grozdja segnilo na trah. Pozna trgovca in sicer sedi zraven njega, kateremu je moral prodati dva vagona vina po 2 dinarja

liter, ker mu je zmanjkala posoda. Pri normalnih razmerah, kakor so bile pred vojno, bi bilo to nemogoče. V prvi vrsti moramo gledati, da si zopet zagotovimo izvoz.

J. Vladislavjevič govori precej na široko o protialkoholnemu gibanju, nakar mu g. minister dr. Kulovec pojasni, da je bila ta anketa sklicana radi kritičnega položaja, v katerem se nahaja naše vinogradništvo, ki je veljavna panoga našega narodnega gospodarstva. On ni nasproten treznostnemu vprašanju, simpatizira z njim in ga podpira, toda danes smo se sešli na pogovor: kako od pomoči vinski krizi.

Veletrgovec Čuček želi, da bi se s podporo vlade ustanovile vzorne vinske kleti v Pragi in Krakovu.

Robert Košar izrazi upanje, da so se vsa, vinske krize se tičoča vprašanja v teh dolgih in zanimivih debatah povoljno razbistrila in prosi za sprejem sledečih resolucij, da pridemo do pozitivnega rezultata.

Po nekaterih spremembah in dodatkih je bila nato ob 7. uri zvečer soglasno sprejeta resolucija, katero bomo priobčili v prihodnji številki.

Univerzitetni profesor Rittig se je nato v prisrčnih besedah zahvalil navzočemu ministru dr. Kulovcu za inicijativo te ankete, povdarjajoč, da so bili danes na njegovo vabilo prvokrat zbrani vinogradniki in vinski trgovci iz vseh delov Jugoslavije. Burno ploskanje in navdušeni »živijo«-klici gospodu ministru so kazali zaupanje, katerega imajo prizadeti krogi v njegovem delovanju.

Predsednik Todorovič se je zahvalil vsem zborovalcem za vneto sodelovanje, proseč, da bi se v slučaju potrebe zopet zbrali v tolikem številu in delali z isto vneto kot danes.

Podpredsednik Košar pa se je zahvalil gospodu predsedniku za njegov trud in spretno vodstvo ankete, ki se je nato zaključila ob pol 8. uri zvečer.

Drugi dan ob pol 11. uri predpoldne sta zadnje imenovana predložila sprejete resolucije g. ministru, ki je obljubil, da bo storil vse, kar je potrebno za povzdigo našega vinogradništva in vinske trgovine.

Producenti vina, pozor! Finančno okrajno ravnateljstvo v Mariboru opozarja vse proizvajalce vina, da so zavezani v roku 10 dni od dneva, ko so izprešali vino, prijaviti dobljeno količino vina pristojnemu oddelku finančne kontrole. Nadalje je vsak, kdor proda vino, dolžan, da prijavi pristojnemu oddelku finančne kontrole prodano količino vina, predno istega izroči kupcu. Na vsako tako prijavo dobi prodajalec vina od finančne kontrole za nezatrošarjeno vino kontrolni list, za zatrošarjeno vino pa svobodnico. Kontrolni list, oziroma svobodnico, mora prodajalec izročiti istočasno z vinom kupcu, ki pa mora kupljeno vino tekom 24 ur po prejemu prijaviti svojemu pristojnemu oddelku finančne kontrole ter izročiti istemu tudi kontrolni list, oziroma svobodnico. Če pa je dobil kupec vino s kontrolnim listom, mora tudi v gori omenjenemu 24 ur plečati odpadajočo trošarino in eventualno občinsko doklado k trošarini. Kdor ne prijavi tekom 10 dni svojega vinskega pridelka, ali opusti prijavo vina, bode kaznovan po členu 85 trošarinskega pravilnika na denarno kazen 1000 dinarjev, katera kazen se ne more znižati. Kupec vina, ki ne prijavi tekom 24 ur prejetega vina in ga ne zatrošarini v istem roku v slučaju, da je sprejel nezatrošarjeno vino, se bode smatral v smislu člena 77 trošarinskega pravilnika kot tihotapec ter ga čaka kazen v petkratnem znesku prikrajšane trošarine. Tudi se mu zapleni vino, ki ostane tako dolgo zaplenjeno, dokler ne plača prikrajšane trošarine in kazni.

Mariborsko sejmsko poročilo. Na sejem dne 23. 9. se je priglasilo: 5 konj, 7 bikov, 82 volov, 211 krav in 4 teleta, skupaj 309 komadov. Povprečne cene za različne živalske vrste so bile sledeče: debeli voli 1 kg žive teže od 12.25 do 13.50 din., poldebili voli 11.25 do 12 din., plemenski voli od 8 do 10 din., bikji za klanje od 8 do 12.50, debele klvane krave od 11.75 do 13, plemenske krave od 10 do 11.50, krave za klobasarje od 7 do 8, molzne krave od 8.75 do 10.50, breje krave od 8.75 do 10.50, mlada živina 11.25 din.

Mesne cene v Mariboru: Volovsko meso od 22 do 27 din., meso od bikov, krav in telic od 20 do 21.50, telečje meso od 21 do 30, sveže svinjsko meso od 22.50 do 40 din.

Zitni trg. Zitne cene so kljub skoku dinarja ostale na isti višini, dasiravno je bilo pričakovati, da bodo znatno padle. Inozemstvo se je radi tega v začetku vzdrževalo nakupa, slednjic pa je bilo le primorano se sprijazniti z visokimi cenami in hitra trgovina je zopet živahnješa. Pšenico nakupujejo mlinci, ki izvažajo nularico v inozemstvo, dočim se krušno moko proda domačim trgovcem. Dovozi pšenice niso baš obilni, kar mnogo vpliva na udrditve cen. Trganje koroze se je že pričelo in obeta letos izredno dober pridelek. Kupuje se že nova koroza v klasju, delajo se pa tudi zaključki za dobavo koroze v decembru in januarju, ko bo že suha in sposobna za transport. Komur je mogoče za december kupljeno korožo že takoj izplačati, jo dobi izredno poceni; kmetom namreč silno primanjkuje denarja. Zaloge stare koroze so zelo majhne, pa je radi tega mlinci, ki meljejo korožno moko, zelo drago plačujejo. Nova koroza namreč še ne bo dovolj suha za mletve pred spomladjo. Pižol prihaja v večjih količinah na tržišče, vendar nam v izvozu konkurira Madžarska. — Cene zitu so sedaj sledeče: Moka nularica 590—600 din., pšenica 350—360 din., stara koroza 290—295 din., nova koroza umetno posušena 250 din., v klasju 100—150 din., fižol 350—450 din. za 100 kg.

Vrednost denarja. Ameriški dolar stane 69—70 din., francoski frank 3.70 do 3.80 din., italijanska lira 3.10—3.15 din., švicarski frank 13.50 din., čehoslovaška krona 2.15 din. in 100 avstrijskih kron 10 para. V Curihu znaša vrednost dinarja 7.40 centimov.